

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทาง

การเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

**Roles of Existing Smart Farmer Based on Perception of Existing Smart Farmers,
Agricultural Officials, and Community Leaders in Pak Phli District,
Nakhon Nayok Province**

จิราภรณ์ พุทธิมีผล (Jirapon Putmeepol)¹ พิชัย ทองดีเลิศ (Pichai Tongdeelert)²

สาวตรี รังสิภัทร์ (Savitree Rangsihaht)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ เกษตรกร Existing Smart Farmer จำนวน 51 คน เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร จำนวน 5 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกต มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้บทบาทของ Existing Smart Farmer ในครั้งที่ 1 ด้านการมีความรู้ที่ทำได้ ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร ของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้นำชุมชนมีการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด และในครั้งที่ 2 ระดับการรับรู้ของเกษตรกรและผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับการรับรู้ทั้งสองครั้งมีความสอดคล้องกัน ส่วนปัญหาของ Existing Smart Farmer คือ ขาดความสนใจในการเป็น Existing Smart Farmer และอายุที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร Existing Smart Farmer ทำให้การรับรู้ลดลง

คำสำคัญ : บทบาท การรับรู้ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร ผู้นำชุมชน

Abstract

This research is a qualitative research cooperate with quantitative research. This research were to study role of Existing Smart Farmer perceived by Existing Smart Farmers, agricultural officials and community leaders in Pak Phli District, Nakhon Nayok Province. The population and sample consisted fifty-one Existing Smart Farmer, 5 agricultural officials and 7 community leaders. Data collection was performed by using the in-depth interview. Triangulation technique was used to check the accuracy of the information. The statistical analyses were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research revealed that the perceived role of Existing Smart Farmers in the first round about the knowledge to do farm practices, eligibility for an informed decision, productivity management and marketing, the properties for recognizing the goods' quality and safety of consumers, the commitment to the environment and society, and the pride of being the farmers of Existing Smart Farmers and agricultural officials were at the high level. Community leaders, however, perceived the very high level. On the second round, the perception of Existing Smart Farmers and community leaders were at the very high level. Agricultural officials, however, perceived at the high level. Perceived of both rounds were consistent. Problems of Existing Smart Farmers were lack of interest in becoming the Existing Smart Farmers and aging of Existing Smart Farmers make perception decrease.

Keywords: Role, Awareness, Farmer, Agricultural Official, Community Leader

1 นักศึกษาหลักสูตรส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Snow_tay@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ drpichai@yahoo.com

3 รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ agrstr@ku.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาทางการเกษตรของไทย มีหลักในการดำเนินงานจากนโยบายของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556) โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ โดยนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญา และวิถีปฏิบัติที่ดีมาพัฒนา รวมทั้ง มีการจัดการห่วงโซ่ของคุณภาพการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานและปริมาณตามความต้องการของตลาด และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ จากนโยบายข้างต้นทำให้กรมส่งเสริมการเกษตรรองรับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีการสร้างเกษตรกร Existing Smart Farmer ขึ้น ซึ่งเกษตรกรที่เป็น Existing Smart Farmer ต้องผ่านการประเมินคุณสมบัติด้านรายได้และคุณสมบัติพื้นฐาน โดยผ่านตัวบ่งชี้ อย่างน้อย 1 ตัว ในแต่ละคุณสมบัติ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556) และมีการสำรวจและประเมินคุณสมบัติของเกษตรกรตัวแทนครัวเรือนทุกครัวเรือน เพื่อคัดกรองและจัดกลุ่ม หากแต่บทบาทการเป็น Existing Smart Farmer นั้น เกษตรกรจำเป็นต้องเข้าใจและเข้าใจถึงความเป็นเกษตรกรปราชญ์อย่างแท้จริง โดยข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทจะเป็นส่วนช่วยให้เข้าใจบทบาทและความต้องการหรือข้อเสนอแนะของการเป็น Existing Smart Farmer ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

โดยจังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่ได้รับเลือกให้เป็นจังหวัดต้นแบบในการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งเป็นจังหวัดนำร่องด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเข้าร่วมในโครงการ Smart Education & Smart Province ร่วมกับ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยเทคโนโลยี ตามนโยบาย Smart Thailand ที่มุ่งมั่นสร้าง สังคมอุดมปัญญา การติดต่อสื่อสารเข้าถึงทุกพื้นที่ (ไทยรัฐ, 2557) ทำให้นครนายกเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมของการพัฒนาโดยเฉพาะทางด้านการเกษตรที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยภายในอำเภopakพลี จังหวัดนครนายก มีเกษตรกรที่เป็น Existing Smart Farmer ทั้งหมด 51 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภopakพลี กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) ซึ่งจำนวนเกษตรกร Smart Farmer ในอำเภopakพลีนี้มีจำนวนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอำเภออื่นในจังหวัดนครนายก ดังนั้นการศึกษาที่อำเภopakพลีนี้จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการตื่นตัวของเกษตรกรในการเข้าร่วมเป็น Smart Farmer โดยเกษตรกร Existing Smart Farmer จำเป็นต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กรมส่งเสริมการเกษตรวางไว้ ซึ่งสอดคล้องและตอบรับกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ ทั้งนี้เกษตรกร Existing Smart Farmer ต้องเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาการทำการเกษตรของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากแต่บทบาทการเป็น Existing Smart Farmer นั้น เกษตรกรจำเป็นต้องเข้าใจและเข้าใจถึงความเป็นเกษตรกรปราชญ์อย่างแท้จริง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีเอกสารเกี่ยวกับบทบาทของ Existing Smart Farmer ที่มาจากการรับรู้ของตัวเกษตรกร Existing Smart Farmer ว่าต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงเสนอแนะสิ่งใด ให้เข้ากับขีดความสามารถของตนเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพของการเป็น Smart Farmer ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การศึกษานี้จึงต้องการศึกษาบทบาทการเป็น Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer รวมทั้งศึกษาบทบาทการเป็น Existing Smart Farmer จากเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

วัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร Existing Smart Farmer ในอำเภอปากพลีจังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความรู้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรเฉพาะด้านของเกษตรกร Existing Smart Farmer ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทการเป็น Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามี 3 กลุ่ม คือ เกษตรกร Existing Smart Farmer ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นประชากรจำนวน 51 คน, เจ้าหน้าที่เกษตรกร ของสำนักงานเกษตรอำเภอปากพลี ที่มีหน้าที่ดูแลและใกล้ชิดกับเกษตรกร Existing Smart Farmer ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน และผู้นำชุมชนจำนวนตำบลละ 1 คน จาก 7 ตำบล ในอำเภอปากพลี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน โดยดำเนินการกระบวนการคัดเลือกด้วยวิธีเจาะจง เก็บข้อมูลการวิจัย 2 ช่วงเวลา คือเดือนเมษายน 2558 และเดือนกรกฎาคม 2558 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ร่วมกับการสังเกต และแบบสัมภาษณ์ในส่วนความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร ผู้นำชุมชน ในเชิงปริมาณ มีการทดสอบเครื่องมือเพื่อความเที่ยงตรง (Validity) เนื้อหา ความเหมาะสม และความชัดเจน ของคำถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งหาความเชื่อมั่น (Reliability) ในประเด็นบทบาทของ Existing Smart Farmer โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย จำนวน 30 คน โดยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.936 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีการตีความหมายระดับการรับรู้ ดังนี้ 1.00-1.80 = น้อยที่สุด, 1.81-2.60 = น้อย, 2.61-3.40 = ปานกลาง, 3.41-4.20 = มาก, 4.21-5.00 = มากที่สุด และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยพิจารณาประเด็นหลัก (major themes) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย โดยมีการตรวจสอบ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ในด้านข้อมูล ได้แก่ แหล่งบุคคล แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ ในด้านทฤษฎี และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 จากการสัมภาษณ์เกษตรกร Existing Smart Farmer จำนวน 51 คน ใน 2 ช่วงเวลา พบว่า

1. **ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล** เกษตรกร Existing Smart Farmer ร้อยละ 70.6 เป็นชาย โดยร้อยละ 35.3 มีอายุระหว่าง 50-58 ปี และ 59-72 ปี อายุเฉลี่ย 54.08 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 45.1 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรมีพื้นที่ทางการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 22.73 ไร่ โดยร้อยละ 33.3 อยู่ที่บ้าน 0-5 ไร่ 6-27 ไร่ 28-106 ไร่ เท่ากัน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 64.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-4 คน รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 78.4 มีแรงงานในการทำการเกษตรอยู่ที่ 1-2 คน นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 35.3 มีรายได้จากการทำการเกษตรอยู่ที่ 12,001-20,000 บาท ส่วนประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกรที่ 5-20 ปี 21-35 ปี 36-60 ปี อยู่ที่ร้อยละ 33.3 เท่ากัน

2. **ความรู้ในการประกอบอาชีพเฉพาะด้านของเกษตรกร Existing Smart Farmer** ส่วนใหญ่ปลูกข้าวนาปี มีความรู้การใช้เทคนิคแบบผสมผสานโดยเฉพาะการใช้สารเคมีร่วมกับสารอินทรีย์ และมีความรู้ในการจัดการพื้นที่โดยการแบ่งพื้นที่ในการทำการเกษตรแต่ละประเภทอย่างชัดเจน รวมทั้งการขุดบ่อน้ำเพื่อกักเก็บน้ำฝนในแปลงการเกษตร โดยมีการแก้ปัญหาโรค ศัตรูพืชและดูแลจัดการระหว่างการผลิตด้วยการใช้สารเคมีร่วมกับสารอินทรีย์เป็นส่วนใหญ่ ความรู้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวของเกษตรกร คือการจำหน่ายทันทีไม่มีการแปรรูป โดยมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำการเกษตรจากการอบรมศึกษาดูงาน

3. **บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer** พบว่าเกษตรกร Existing Smart Farmer มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของ Existing Smart Farmer อยู่ในระดับมากในช่วงที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.12 และอยู่ในระดับมากที่สุดในช่วงที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในครั้งที่ 1 เกษตรกร Existing Smart Farmer มีการรับรู้บทบาทตามลำดับ คือ ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการมีความรู้ที่ทำได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.61 4.22 4.06 4.03 4.02 และ 3.85 ตามลำดับ ส่วนในครั้งที่ 2 เกษตรกร Existing Smart Farmer มีการรับรู้บทบาทตามลำดับ คือ ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการมีความรู้ที่ทำได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.69 4.31 4.23 4.13 4.12 และ 3.88 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (C) และระดับการรับรู้บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer (N = 51)

บทบาทของ Existing Smart Farmer	ช่วงระยะเวลา	ค่าเฉลี่ย	C	การรับรู้
ด้านการมีความรู้ที่ทําอยู่	ครั้งที่ 1	3.85	.749	มาก
	ครั้งที่ 2	3.88	.763	มาก
ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	ครั้งที่ 1	4.06	.795	มาก
	ครั้งที่ 2	4.12	.780	มาก
ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด	ครั้งที่ 1	4.02	.812	มาก
	ครั้งที่ 2	4.13	.731	มาก
ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค	ครั้งที่ 1	4.03	1.056	มาก
	ครั้งที่ 2	4.23	.850	มากที่สุด
ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	ครั้งที่ 1	4.22	.750	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	4.31	.755	มากที่สุด
ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร	ครั้งที่ 1	4.61	.584	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	4.69	.551	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน	ครั้งที่ 1	4.12	.613	มาก
	ครั้งที่ 2	4.22	.565	มากที่สุด

4. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer ส่วนใหญ่เกษตรกร แสดงความคิดเห็นว่า การขาดความสนใจของเกษตรกรต่อการเป็น Existing Smart Farmer เป็นอุปสรรคที่สำคัญ ซึ่งมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดย การให้เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมในพื้นที่จริงอย่างเฉพาะเจาะจงกับความต้องการของเกษตรกรและส่งเสริมต่อเนื่องอย่างจริงจัง รวมทั้งให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง Smart Farmer แบบจริงจังและต่อเนื่อง และเน้นพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่การเป็น Smart Farmer ด้นแบบ

ตอนที่ 2 เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ในการสัมภาษณ์ 2 ช่วงเวลา

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร ร้อยละ 80 เป็นชาย โดยร้อยละ 40 อายุอยู่ที่ 31 ปี อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 40.40 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80 และร้อยละ 40 มีอาชีวราชการและอาชีวงานที่รับผิดชอบอยู่ที่ 6 ปี เฉลี่ยอยู่ที่ 10 ปี เจ้าหน้าที่ทางการเกษตรร้อยละ 40 มีรายได้อยู่ที่ 18,000 บาท รายได้เฉลี่ย 22,380 บาท

2. บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของ Existing Smart Farmer อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ช่วงเวลา โดยมีค่าเฉลี่ย 3.99 และ 4.04 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในครั้งที่ 1 มีการรับรู้บทบาทตามลำดับ คือ ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เกษตรกร ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความรู้ที่ทำอยู่ ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40 4.20 4.00 3.87 3.85 และ 3.60 ตามลำดับ ส่วนในครั้งที่ 2 มีการรับรู้บทบาทตามลำดับดังนี้ ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความรู้ที่ทำอยู่ ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยมีค่าเฉลี่ย 4.60 4.40 4.07 3.90 3.73 และ 3.50 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร (n = 5)

บทบาทของ Existing Smart Farmer	ช่วงระยะเวลา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การรับรู้
ด้านการมีความรู้ที่ทำอยู่	ครั้งที่ 1	4.00	.624	มาก
	ครั้งที่ 2	4.07	.641	มาก
ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	ครั้งที่ 1	3.85	.652	มาก
	ครั้งที่ 2	3.90	.742	มาก
ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด	ครั้งที่ 1	3.87	.606	มาก
	ครั้งที่ 2	3.73	.435	มาก
ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค	ครั้งที่ 1	3.60	1.140	มาก
	ครั้งที่ 2	3.50	1.000	มาก
ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	ครั้งที่ 1	4.20	.570	มาก
	ครั้งที่ 2	4.40	.652	มากที่สุด
ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร	ครั้งที่ 1	4.40	.548	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	4.60	.548	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน	ครั้งที่ 1	3.99	.512	มาก
	ครั้งที่ 2	4.04	.568	มาก

3. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่แสดงความคิดเห็นว่า อายุที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร เป็นอุปสรรคสำคัญของเกษตรกร โดยวิธีแก้ไขที่เจ้าหน้าที่ทางการเกษตรแสดงความคิดเห็น คือ การกระตุ้นในเกษตรกรเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกร และการจัดให้มีการแบ่งกลุ่มเกษตรกรอย่างจริงจังและชัดเจน เพื่อที่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานรัฐเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ได้ตามแนวทางที่เหมาะสมกับเกษตรกรแต่ละกลุ่ม รวมทั้งปลูกฝังและสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจการเกษตร เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็น Smart Farmer ด้นแบบ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตอนที่ 3 ผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน ในการสัมภาษณ์ 2 ช่วงเวลา

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้นำชุมชน ร้อยละ 71.4 เป็นชาย โดยร้อยละ 42.9 มีอายุอยู่ที่ 48 ปี อายุเฉลี่ย 51.29 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ร้อยละ 28.6 เท่ากัน ผู้นำชุมชนร้อยละ 42.29 มี อาชวาระการและ อาชวาระที่รับผิดชอบอยู่ที่ 10 ปี เฉลี่ยอยู่ที่ 10.71 และผู้นำชุมชนทั้งหมดมีรายได้ในตำแหน่งที่เดือนละ 8,000 บาท

2. บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของ Existing Smart Farmer อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ช่วงเวลา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 และ 4.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในครั้งที่ 1 ผู้นำชุมชน มีการรับรู้บทบาทตามลำดับ คือ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการมีความรู้ที่ทําอยู่ ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.64 4.57 4.57 4.43 4.19 และ 3.96 ตามลำดับ ส่วนในครั้งที่ 2 ผู้นำชุมชน มีการรับรู้ บทบาทตามลำดับดังนี้ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็น เกษตรกร ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและ การตลาด ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการมีความรู้ที่ทําอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ย 5.00 5.00 4.86 4.81 4.46 และ 4.38 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน (n = 7)

บทบาทของ Existing Smart Farmer	ช่วงระยะเวลา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การรับรู้
ด้านการมีความรู้ที่ทําอยู่	ครั้งที่ 1	4.19	.634	มาก
	ครั้งที่ 2	4.38	.756	มากที่สุด
ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	ครั้งที่ 1	3.96	.906	มาก
	ครั้งที่ 2	4.46	.585	มากที่สุด
ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด	ครั้งที่ 1	4.43	.535	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	4.81	.378	มากที่สุด
ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค	ครั้งที่ 1	4.57	.535	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	4.86	.378	มากที่สุด
ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร	ครั้งที่ 1	5.00	.000	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	5.00	.000	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน	ครั้งที่ 1	4.57	.535	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	5.00	.000	มากที่สุด
	ครั้งที่ 1	4.34	.527	มากที่สุด
	ครั้งที่ 2	4.71	.281	มากที่สุด

3. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน มีการแสดงความคิดเห็นว่า การขาดความสนใจของเกษตรกรเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีวิธีการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

แก้ปัญหาเหล่านั้นโดย สร้างแรงจูงใจใหม่ๆให้เกษตรกรสนใจ ให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้
อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และเน้นการพัฒนาตนเอง เพื่อการเป็น Smart Farmer ต้นแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของ
เกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาท 6 ด้านตาม
นโยบายที่เป็นตัวบ่งชี้บทบาทของ Existing Smart Farmer ใกล้เคียงกันทั้งหมด คือ มีการรับรู้อยู่ในระดับมากและ
มากที่สุด

(1) บทบาทด้านการมีความรู้ที่ทําอยู่ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรแสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่มี
เกษตรกรรายใดเป็นต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้ผู้อื่น เพียงแต่สามารถประสานงานเกษตรกรในพื้นที่ให้มาเข้าอบรม
หรือรับความรู้จากหน่วยงานราชการได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรให้ความเห็นว่าหากเกษตรกรที่เป็นวิทยากร
ถ่ายทอดความรู้ได้เกิดขึ้นหลายๆคนในชุมชน จะสามารถสร้างจุดเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรอื่นๆ
ได้ และผู้นำชุมชนแสดงความคิดเห็นว่า เกษตรกรที่เป็น Existing Smart Farmer ต้องสามารถเป็นผู้นำและส่งเสริม
การเกษตรได้ สอดคล้องกับ อาคม พรหมเสน (2552) ที่กล่าวว่าเกษตรกรที่มีจุดเรียนรู้หรือมีการแลกเปลี่ยนความรู้
และประสบการณ์กัน มีความสัมพันธ์กับการขอรับการทําเกษตรแบบอินทรีย์ของเกษตรกรในโครงการหลวงทุ่ง
หลวง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก

(2) บทบาทด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรแสดงความคิดเห็นว่า
เกษตรกรมีการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหาแล้วเท่านั้น ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรให้ความ
คิดเห็นว่า อยากให้เกษตรกรมีการจดบันทึกข้อมูลที่สนใจเพื่อที่จะนำมาส่งเสริมหรือต่อขอการพัฒนาให้ตรงกับ
ความต้องการของเกษตรกรนั้นๆ รวมทั้งอยากให้เกษตรกรเปิดใจรับข้อมูลหรือเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อนำไป
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเกษตรของเกษตรกรเอง ส่วนผู้นำชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นว่า คุณสมบัติข้อนี้ คือการ
รวมเอาคุณสมบัติข้ออื่นๆในคุณสมบัติอื่นมาปฏิบัติจริง ดังนั้น เกษตรกรที่เป็น Existing Smart Farmer ควรที่
จะต้องมีคุณสมบัติข้อนี้มาก ซึ่งปัจจุบันข้อมูลทางการเกษตรสามารถสืบค้นได้ง่าย สะดวก สอดคล้องกับ ธนศรี
บุญนิล (2554) ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดเก็บข้อมูลเพื่อ
บริการชุมชน และเกษตรกร ซึ่งพัฒนาข้อมูลเหล่านี้บนเว็บเพจ พบว่าผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้ในระดับดี

(3) บทบาทด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรแสดงความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพและการจัดการของเหลือ เนื่องจากขาดความ
เข้าใจ ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรและผู้นำชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกัน คือ ต้องการให้เกษตรกรทุก
คนมีคุณสมบัตินี้ เนื่องจากการผลิตและการตัดสินใจผลิตสินค้าทางการเกษตรขึ้นอยู่กับตัวเกษตรกรเองเป็นสำคัญ
ดังนั้นหากเกษตรกรมีความรู้ด้านนี้ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทําการเกษตรของตนเองและทำให้ผลผลิต
เป็นที่ต้องการของตลาดได้ สอดคล้องกับ อีราวัฒน์ ชมระกา (2554) ที่กล่าวว่าภารกิจตลาดคือการค้นหาความ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง และเตรียมคิดหาทางออกเพื่อสร้างความพึงพอใจลูกค้าเพื่อการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

(4) บทบาทด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรมีการแสดงความคิดเห็น ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐานนี้ ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรและผู้นำชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกันคือ อยากให้เกษตรกรมีคุณสมบัติในข้อนี้เพราะเป็นการพัฒนาผลผลิตที่ปลอดภัยของผู้บริโภค ต่อผู้ผลิต ต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการเปลี่ยนขั้นตอนการผลิตได้ สอดคล้องกับ ตะวัน ห่างสูงเนิน (2556) ที่กล่าวว่าเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบอินทรีย์ในกลุ่มแม่น้ำวัง จังหวัดเชียงใหม่ มีกระบวนการปรับตัวภายใต้ความต้องการ ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม นำไปสู่กระบวนการผลิตแบบพึ่งตนเอง จากการทำเกษตรอินทรีย์กับเศรษฐกิจพอเพียง

(5) บทบาทด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรและผู้นำชุมชน มีการแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกันคือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเสียสละในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและสังคมเป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของ Existing Smart Farmer เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรประสานงานด้านการเกษตร และอยากให้เกษตรกรมีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ ชันยกร คำก้อน (2548) ที่กล่าวว่าภายใต้บริบทของเกษตรกรและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของเกษตรกรในการปลูกข้าวดอกมะลิ 105 ในจังหวัดร้อยเอ็ด

(6) บทบาทด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน มีการแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกัน คือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสุขในการทำเกษตร และอยากพัฒนาการเกษตรของตนเองจากที่เป็นอยู่ให้มีศักยภาพและคุณภาพมากขึ้น และอยากให้เกษตรกรอื่นๆมีคุณสมบัติด้านนี้มากที่สุด เพราะหากเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในการทำเกษตรมาก จะสามารถพัฒนาหรือส่งเสริมงานทางด้านการเกษตรได้ง่ายและเข้าถึงกว่าคนที่ไม่มีใจรัก หรือไม่อยากทำงานด้านการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิตา ชิตบัณฑิตย์ (2550) ที่กล่าวว่าความมีใจรักในการทำเกษตรเป็นปัจจัยด้านอุดมการณ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

โดยบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของ เกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร ผู้นำชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Broom และ Selznick (1973 อ้างใน จารุพร เฟื่องสกุล, 2545) พวงเพชร สุรัตน์วิกุล (2542) ปราโมทย์ คล้ายศิริ (2545) ณรงค์ เส็งประชา (2541) เกี่ยวกับความหมายของบทบาทว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงตามตำแหน่ง สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ 1. บทบาทที่ตนเองคาดหวัง ว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร 2. บทบาทคาดหวังจากผู้อื่น ที่ต้องการให้บุคคลในตำแหน่งนั้นๆ แสดงพฤติกรรมตามบทบาท 3. บทบาทที่เป็นจริง คือ บทบาทที่บุคคลนั้นๆได้ปฏิบัติจริงตามบทบาท

ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทการเป็น Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน มีการแสดงความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน คือ ปัญหาอุปสรรคที่เกษตรกรและผู้นำชุมชนเห็นว่าสำคัญ คือ การขาดความสนใจของเกษตรกร โดยมีวิธีการแก้ปัญหาคือ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ให้เจ้าหน้าที่ทางการเกษตรเข้ามาส่งเสริมในพื้นที่จริงอย่างเฉพาะเจาะจงกับความต้องการของเกษตรกรอย่าง ต่อเนื่องจริงจัง รวมทั้งให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง Smart Farmer มากขึ้น และสร้างแรงจูงใจ ให้เกษตรกรได้พัฒนาตนเองเพื่อก้าวไปสู่การเป็น Smart Farmer ต้นแบบ ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรเล็งเห็นว่า อายุของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นเป็นปัญหาสำคัญในการเป็น Existing Smart Farmer โดยมีวิธีในการแก้ปัญหา คือ การ กระตุ้นในเกษตรกรเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกร รวมทั้งเสนอความคิดเห็นว่าควรมีการปลูกฝังและ สร้างแรงจูงใจให้เด็กรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทการเป็น Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภopakpli จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ทางการเกษตรหรือหน่วยงานภาครัฐ ควรเข้ามาส่งเสริมเรื่อง Smart Farmer อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ และควรมีการอบรมให้เกษตรกรทั่วไป เพื่อเป็นการ ประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นให้เกิดการเข้าร่วม
2. ควรมีการแบ่งแยกเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer กับเกษตรกรทั่วไปให้ชัดเจน เช่น ราคาผลผลิต ตลาดการส่งสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น เพราะเป็นแรงกระตุ้นในเกษตรกรทั่วไปอยากเข้ามาเป็น Smart Farmer
3. ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือสนทนากลุ่ม ระหว่างเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ด้วยกัน เป็น ประจำและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาการเกษตร
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของเกษตรกรตามบทบาทการเป็น Existing Smart Farmer เพื่อ เป็นการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ตรงกับคุณสมบัติการเป็น Existing Smart Farmer
5. ควรมีการศึกษาความคาดหวังของเกษตรกร ต่อนโยบาย Smart Farmer เพื่อหาแรงจูงใจในการเข้า ร่วมการเป็นเกษตรกร Smart Farmer
6. ควรมีการศึกษาเกษตรกร Existing Smart Farmer ในอำเภออื่นๆ เปรียบเทียบกับ Existing Smart Farmer อำเภopakpli ในเรื่องความคิดเห็น ทักษะคติ ความพึงพอใจ ต่อบทบาทการเป็น Existing Smart Farmer เพื่อนำมาพัฒนาบทบาท Existing Smart Farmer ให้เข้มแข็งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer ตอนที่ 1 กรอบแนวทางการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2557. จาก http://www.opsmoac.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7293.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer ตอนที่ 2 การขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer ของจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2557. จาก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

http://www.opsmoac.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7762.

- จารุพร เฟื่องสกุล. (2545). ความคาดหวังของผู้นำชุมชนค่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต). คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อัสสัมชัญ).
- ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2550). โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ เสียงประชา. (2541). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- ตะวัน ห่างสูงเนิน. (2556). ระบบเกษตรอินทรีย์ในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเขตลุ่มแม่น้ำวัง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อัสสัมชัญ).
- ไทยรัฐ ออนไลน์. (2557). 4 กระทรวงเร่งแก้ระบบเกษตรกรอัจฉริยะ ส่งสรอ.เตรียม “G-Cloud” รองรับ. สืบค้นเมื่อ. 13 สิงหาคม 2557. จาก <https://www.thairath.co.th/content/321037>.
- ชนศรี บุญนิล นรินทร บุญพรหมณ์ วสุ อมฤตสุทธิ และทศพร สาธวิศิษฐ์. (2554). ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร. รายงานการสัมมนาระบบเกษตรแห่งชาติ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2554. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชั้นยกร คำก้อน. (2548). การจัดการความรู้ของเกษตรกรในการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยาสตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อัสสัมชัญ).
- ปราโมทย์ คล้ายศิริ. (2545). การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (อัสสัมชัญ).
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2542). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเกษตรอำเภอปากพลี. (2557). รายชื่อเกษตรกรในอำเภอปากพลีที่ลงทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอปากพลี กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. จังหวัดนครนายก (อัสสัมชัญ).
- อาคม พรหมเสน. (2552). การยอมรับระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนา โครงการหลวงทุ่งหลวง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อัสสัมชัญ).
- อิราวัฒน์ ชมระกา. (2554). โอกาสทางการตลาดของสมุนไพรไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. ปีที่ 1, ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2548), หน้า 47-52.
- Denzin, N. K. (1970). *The Research Act in Sociology*. Chicago: Aldine.